

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsaki petek.

Narodna za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5:44 K, za pol leta 2:72 K, za četrt leta 1:36 K; za Nemčijo za celo leto 5:96 K, za pol leta 2:98 K, za četrt leta 1:49 K; za Ameriko za celo leto 7:28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Inserati enkrat štiristopna petliristva 20 vin, večkrat ceneje po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Štev. 1.

V Ljubljani, dne 4. januarja 1906.

Leto X.

Ob novem letu.

Pri vsakem podjetju je sklep leta glavna stvar: bilanca — račun. Tudi list ima bilanco. Pa tudi stranka kot socialno-demokratski organizem slovenski ima svojo bilanco, katero pa glede uspehov vsi predobro poznamo.

Čitatelji poznajo našo situacijo, vedo, da smo zidali zopet celo leto, marljivo kakor že dolgo ne; vse delo tega leta, ki se je pred par dnevi končalo, je pa le nekaj preludij (predigra) velikanskega dela, ki nas čaka prihodnje leto in v bodočnosti sploh.

Prereševali ne bomo bilance, zadošča popolnoma, če pogledamo na dosežen prebitok in vpoštevajoč njegovo vrednost napravimo proračun, ki bo nam kot vodilo v tem letu.

Glavni uspeh delavskih bojov v prošli dobi je volilna reforma.

Če vpoštevamo, koliko sovražnikov je imela volilna reforma, bi se morali naravnost čuditi, kako je bilo mogoče, da je bila tako naglo sprejeta. Vendar, sedaj je sprejeta! Enaka in splošna volilna pravica je bila pravična zahteva. Mi smo je zahtevali iz prepričanja, naši klerikalci iz demagogije, liberalci so bili pa sploh njeni nasprotniki. Taka je bila situacija na Slovenskem in bo tudi v bodoče.

Prav volilna reforma pa tvori podlago našemu nadaljnjemu delovanju. Prepričani smo že danes, da se ne moremo zanašati v volilnih bojih na nikogar kakor nase, kajti delavstvo ima tiste svoje interese še nadalje, kakor jih je imelo doslej. Neljubo je sicer tudi socialno-demokratskemu delavstvu, da je v boju proti reakciji popolnoma samo, da je ni na Slovenskem močnejše struje, ki bi imela res naprednejšo zmisel, ki bi tudi med meščanstvom skrbela za napredek. Meščanstvo je namreč dandanes zakrknjeno, brez razuma za evolucijo, napredek, brez inteligence, v veliki večini brez političnega značaja. To žalostno dejstvo moramo konstatirati ob pragu novega leta 1907.

Mi poznamo te razmere predobro; potrjuje nam jih tudi posebno slovenska ljubljanska klerikalna in liberalna žurnalistika, ki bega svoje čitatele, kakor neumni starši svoje otroke s strahovi zdaj v tem zdaj v onem kotu brez vsake logične zveze.

To ravnanje mi obsojamo. Želimo pa, da se prične v novem letu prav odločen boj proti tej in drugi reakciji, ne le proti klerikalni, nego tudi proti oni, ki jo zanašajo med slovensko ljudstvo takozvani napredni listi.

Naš izvrševalni odbor izdela glede tega dela načrte in jih predloži strankinemu zboru.

Koliko uspeha bomo imeli pri volitvah v državni zbor, o tem nam še ni treba govoriti, kajti, že naprej vemo, da se bomo imeli boriti s prav takimi nasprotniki kakor doslej. Prepričani smo pa že danes, da je uspeh odvisen od našega nastopa in pa od tega, če bomo znali pravočasno prekrizati nasprotniške načrte.

Volili bomo v državni zbor, kjer zmagamo, tam zmagamo, kjer ne, tam pa bomo pripomogli k razvoju razredne zavednosti in napredku sploh.

Že dalje časa opažamo na Slovenskem, da je »vzelo na piko« meščansko časopisje znova prav posebno socialno demokracijo, torej delavstvo. Meščanske stranke, ki se ne brigajo za svoje razmere, se zaletavajo v delavstvo ter s tem pospešujejo vedoma ali nevedoma anarhijo v našem javnem življenju, ki mora dovesti do tega, da dobi klerikalizem prevlado na Slovenskem. Središče tega boja bo vsekakor v kranjskem deželnem zboru. Vse

naše delovanje v zmislu napredka, v zmislu sanacije neznosnih političnih razmer je bilo takorekoč bob ob steno in zdi se nam, da prevlada klerikalizem sugestivno vso Slovensko, čim je padel deželni zbor kranjski v njegove roke. To si naj dobro zapomnijo brezvestni liberalni političarji. Nas se to vprašanje sicer ne tiče, toda konstatirati moramo tudi to dejstvo že danes, da se ne bodo gospodje potem po nepotrebnem zgrazali nad svojim padcem. **Deželnozborske volitve kranjske bodo torej prihodnje leto jako važne** tudi za socialno demokracijo in tudi v njenih rokah bo, ali postane Slovenska sploh klerikalna ali ne.

Izredno uspešno delovanje socialne demokracije po Slovenskem sploh nam jamči, da bo prihodnje leto nastopila kot močna stranka, samostojna delavska stranka, ki se zaveda svojega cilja.

To delo pa še ni vse. Tudi tekoče delo mora stranka opraviti. Kos temu delu bo.

Morda mnogo večjega pomena za razširitev naše ideje, nego vse volitve, bo naš dnevnik, ki ga nameravamo izdajati med volitvami dva meseca. Sodrugi dobro vedo, da je nemogoče parirati po shodih vse napade, ki jih prinašajo nasprotniški listi. Z dnevnikom pa lahko zavračamo sproti vse neresnice in brezvestnosti ter dajemo pojasnila ne le agitatorjem, nego vsem interesentom, ki jim je za našo stvar.

Z združenimi močmi na delo v leto 1907.

Srečno novo leto torej!

Kolportaža.

Odkar je iz predpotopnega tiskovnega zakona odpravljena najbolj reakcionarna določba, ki je zahtevala poseben kolek za vsak iztis vsakega časopisa, izhajajočega vsaj enkrat na teden, je pretekla lepa vrsta let in zahteva po temeljiti reformi tiskovnega zakona ni v javnosti nikoli popolnoma utihnila. Bila je v svoji opravičenosti celo tako močna, da je bila vlada prisiljena, izdelati novelo, ki bi odpravila najbolj kričeče krivice. Ali hvala večnim homatijam v državnem zboru, kjer je zastalo vsako delo, je obličala tudi reforma tiskovnega zakona v odseku in sedaj, ko se približuje konec parlamentarnega zasedanja, se pokazuje nevarnost, da obvelja zastareli zakon tudi za dobo novih volitev.

Med vsemi nazadnjaškimi določbami sedanjega zakona je najobčutljivejši § 23, ki prepoveduje svobodno kolportajo. Časopisje ne pripada dandanes samo zanimanju izdajateljev, temveč je nedvomno stvar vse politično misleče javnosti. Ne gre se le zato, da otežuje § 23 izdajateljstvom razširjanje listov, temveč tudi čitateljem dela težave v doseg časaopisa. To velja posebno za neimovite kroge, katerim je težko izdajati naenkrat večje svote za naročnino, ki pa bi vendar radi imeli vsak dan svoje berilo. Delavcem pogostoma ne dopušča strogo odmerjeni čas, da bi hodili od prodajalne do prodajalne in iskali list, ki ga ravno žele. Svobodna kolportaja, ki omogoča prodajanje časopisov povsod, bi koristila torej v prvi vrsti čitateljem iz takozvanih nižjih krogov in bi pomagala, da bi se povzdignilo delavsko časopisje. In ker je tiskopisje eminentno izobraževalno sredstvo, bi se tako pospešilo tudi splošno omiko. Tako je torej doslej veljavni tiskovni zakon naravnost ovira ljudski izobrazbi.

V času volitev se pa čuti teži § 23. še v drugem oziru. Njegove določbe ne veljajo samo za časopise, temveč za vse tiskovine. Potreba takih tiskovin je

pa ravno v dobi volitev, ko se množe shodi in pogovori in zahteva boj izdajanje agitacijskih in poučevalnih letakov, knjižice i. t. d., ogromna. Res je, da je praksa že v velikem nasprotju s teorijo in gotovo ga ni v vseh avstrijskih zakonih paragrafa, ki bi se ga toliko prestopalo, kakor § 23 tiskovnega zakona, ne da bi bile vse oblasti pokonci zaradi njega. To je povzročila v naši državi največ socialna demokracija, ki je z grmadnim razširjanjem letakov in podobnih reči neštetokrat demonstrirala, da so zastarele razmere nevzdržne. Ali teoretično vendar obstoji § 23 in vsak žandar, vsak policist, ki ga hoče rabiti, ga lahko rabi.

Pogostoma nastane v stvari huja konfuzija, kajti zakon dovoljuje izjeme; tiskovine zgolj lokalnega pomena se lahko kolportira. In pri sodiščih si tedaj razbijajo včas glave, ali je kako vabilo na shod takega značaja ali ne.

Tudi dokaj komičnega je v določbi. Kdor ima dovolj denarja, lahko vendar brez kazni kolportira. Ako razpošljem stotisoč lepakov po pošti, me ne kaznuje nihče; ako pa si hočem prihraniti poštino in sam opraviti delo razdeljevanja, me takoj lahko primejo za škrice.

Take določbe, ki se jim mora smejati ves svet, ne morejo trajno obstati. Njih neumestnost se pa čuti najbolj v časih, ko narašča važnost tiskovin, in to je gotovo sedaj, ko se bližajo volitve. Vsega obžalovanja je torej vredno, da še ni rešena tiskovna reforma. Ali nekaj se da še storiti. Ako je prekratek čas za dovršitev celega zakona, je odstranitev § 23 delo, ki se ga lahko opravi v par minutah. V državnem zboru se pripravlja nekaj takega in bilo bi res želeli, da stori parlament pred slovesom še to moralno dolžnost, čemur se menda tudi vlada ne bode upirala. Volitve se vrše na demokratični podlagi in bilo bi samo logično, da bi bila tudi sredstva demokratična. Kar je vpeljano v vseh državah izvzemši Turčije, bi res lahko veljalo tudi za Avstrijo in če spravi parlament še to delo, se mu bode odpustilo mnogo grehov, ki jih je izvršil v prejšnjih, žalostnih časih.

Naš klic, dokler ni mogoča temeljita reforma celega tiskovnega zakona, je: Proč s § 23! Sem s svobodno kolportajo!

Občni zbor Zveze bolniških blagajen in dopolnilna volitev v predstojništvo zavarovalnice proti nezgodam v Trstu.

Dne 23. decembra 1906 je bil v Trstu občni zbor zveze bolniških blagajen, ki so v ozemlju zavarovalnice proti nezgodam v Trstu (t. j. za Kranjsko, Primorsko, Dalmacijo in Trst). Doslej je opravljalo to zvezo predstojništvo zavarovalnice samo. V smislu prenatere zveznih pravil pa se je na letošnjem obnem zboru volil upravni odbor šestih članov, ki bo presojal vsa važnejša vprašanja bolniških blagajen, oziroma nalog, ki jih ima zveza napram članicam, t. j. bolniškim blagajnam v tem ozemlju. Zakonita zahteva pa je, da upravlja sicer zvezo predstojništvo dotične zavarovalnice proti nezgodam. Da sa je osnoval ta upravni odbor, je gotovo tudi zasluga ljubljanske in zagorske bolniške blagajne, ki tiči v tem, da se je uprava demokratizirala vsaj nekaj.

Na tem obnem zboru se je torej volil prvič upravni odbor zveze. Slovensko meščansko časopisje je ob tej priliki besnelo, češ, slovenski socialni demokratje so izdali Slovence, ker so se zvezali z Italijani in ne vemo, kaj še vse.

Konstatirajmo najprej, da je zveza gospodarski zavod, da pa je seve opravičeno primerno zastopstvo vsake narodnosti, da je pa opravičeno tudi zastopstvo interesentov na namenih zavoda. Kovali so cenjeni nasprotniki pod protektoratom g. drja.

Konrada Voduska v Trstu celo spletko, da bi premagal slovensko in italijansko delavstvo, da bi zmagali združeni liberalci, klerikalci in Nemci (to znajo). Navidezno so ponujali kompromis slovenskim socialnim demokratom in ko so naši proglasili kandidature sodruha Čobala za upravni odbor, so se prestrašili in rekli, da to ne gre. Gosp. dr. J. Voduska je pričela boleti glava in ni se prikazal. Ves ta manevar ni imel drugega namena, kakor da se ranecepi delavstvo obeh narodnosti ter da zmagajo združeni podjetniški nasprotniki. Dokaz temu je tudi to, da nasprotniki niso nastavili niti enega zavednega organiziranega delavca kot kandidata, nego dveh kandidatov niti postavili niso, ker jim je najbrže nedostajalo sposobnih ljudi.

Naraven zakon, interes delavstva je torej zahteval, da sta se obe socialno-demokratski narodnostni skupini, ki imata enak program, zedinili, nastavili svoje kandidate ter tako zmagali pri volitvah v upravni odbor. V interesu delavstva je, da ostane upravni odbor v rokah delavstva, ker so blagajne v njegov prid; v interesu večjih, po socialistih upravljenih blagajen je pa tudi, da so v upravnem odboru zastopane prav one blagajne, ki nosijo največ bremen za podpore, posojila in skupne potrebe in imajo nad 70 odstotkov članov. Tržaška bolniška blagajna nad 40.000 članov in druge dotične blagajne same imajo skupaj nad 50.000 članov, dočim imajo vse zvezne blagajne komaj 87.000 članov. Socialno-demokratska lista kandidatov je obsegala tri Slovence in tri Italijane, dočim bi bila kakršnakoli druga kombinacija kandidatne liste spravila kandidate organiziranega delavstva ob vse mandate v upravnem odboru. Mi le čestitamo delavskim zastopnikom, da so znali tako spretno zabraniti atentat združenih podjetniških lakajev na organizirano delavstvo pri tej volitvi.

Še eno na naslov teh delavskih prijateljev. Prav na Kranjskem imamo okrajni bolniški blagajni v Kamniku in v Logatcu, ki jih mora upravljati politična oblast. Tudi v Št. Vidu nad Ljubljano se večkrat poroča o nedostatkih. Gospodje, tam je delo. Tam ste še »gospodarji«! Te in druge blagajne, ki izkazujejo venomer primankljaj, naj bi upravljale premoženje tistih blagajen, ki pravzaprav podpirajo, in sicer rade volje male in nedostatno urejene blagajne! To ne bi bilo pravično! To vse si zapišite v album. (Rezultat volitve v upravni odbor glej notico.)

Prav tako važne za delavstvo so bile **dopolnilne volitve v predstojništvo zavarovalnice proti nezgodam dne 29. decembra**. Pravi komplot so napravili podjetniki pod fanatično frazo »za narodnost« pri teh volitvah in »farbali« od dr. J. Voduska, »Edinosti«, »Slovenskega Naroda«, »Slovenca« do nekaterih drugih listov slovensko javnost. Marširali so zopet naprednjaki in klerikalci skupaj. Kako so to propagirali v listih, nam je znano. Popečati pa se moramo sicer nekoliko s to **zakulisno igro** in hinavsko mahinacijo.

Nobena korporacija na Slovenskem še ni tako predrzno ravnala pri volitvah v katerokoli javno napravo, kakor se je to zgodilo letos pri dopolnilnih volitvah v predstojništvo zavarovalnice proti nezgodam v Trstu, ko sta gospoda Lenarčič in Pollak potom kranjske trgovske in obrtne zbornice, torej zavoda, ki je podrejen državnemu nadzorstvu, vzela akcijo v roke. Ostuden namen nam pojasnjuje že oklic, o katerem smo poročali, da pozivlje obrtnike, župnike in urade sicer, naj dopsiljeje **nepopolnane, toda podpisane glasovnice ljubljanski trgovski zbornici**. Vsake volitve v javne zavode so ščiten po postavi, torej tudi volitve v zavarovalnico proti nezgodam. V uradnem razpisu je izrečno navedeno, da morajo podjetniki s svojim podpisom potrditi, da so delavci za kandidate, ki so vpisani na glasovnici, res glasovali, kar se tukaj čisto ni zgodilo, kajti gospoda Lenarčič in Pollak sta izrečno zahtevala podpisane prazne glasovnice in obljubila, da bosta kandidate vpisala sama, torej ponaredila (falsificirala) glasovnice. Znani so nam že primeri, kjer so delavci zahtevali volitev, pa se jim glasovnic ni izročilo. In to menda dovolj potrjuje naš sum, ki danes ni več sum, nego dokazano dejstvo.

Vprašanje nastane, ali naj delavstvo to dopušča ali ne?

Trgovska in obrtna zbornica je zastopnica morda trgovcev in obrtnikov, nikakor pa ne zastopnica delavstva. Tvorničarji in obrtniki imajo voliti svoje kandidate; te naj volijo, če hočejo. **Najodločneje pa protestiramo proti temu, da bi se v ljubljanski obrtni zbornici falsificirale glasovnice delavske**, s katerimi nima ta zbornica nobene pravice razpolagati, nego imajo voliti z njimi le delavci sami. Docela jasna resnica je, da imajo slovenski podjetniki glede zavarovalnice prav tiste interese kakor italijanski, in slovenski delavci pa zopet prav tiste, kakor italijanski delavci. Opravičena je pa sicer zahteva, da bi bile dotične narodnosti pravično zastopane v predstojništvu, kar se pa ne sme zgoditi na račun delavstva, kajti delavstvo je do olj zrelo in si ne pusti jemati pravic, se ne pusti oslepiti pod nobenim izgovorom.

Kaj posejajo podjetniki v delavske stvari? Zaradi svojih interesov! Znano nam je, da so podjetniki v zadnjih treh letih hoteli odtegniti z napačnim fatiranjem parstotisoč krun, a jih je zavarovalnica zaraditega občutno prijela. To je vzrok

nevolje proti zavarovalnici, ne pa narodno čustvo. Proti delavstvu gredo, potem pa prihajajo in tožijo, da ni napredka, obenem pa razbijajo in vodijo boj proti najnaprednejši stranki, socialno-demokratski. Primitve se svojih stvari, sicer vam boj na smrt, pa bodi klerikalec ali liberalci! Kdor ne pozna dela, nego le seje razdor, razkol, intrigantstvo ter poseza le po naših pravicah, z njim proč! Ako hočete napredek, kooperirajte v zmislu napredka, potem je prvo: **delo, vsak svoje delo!** To hočemo!

L. J.

Sodrugil

V smislu strankinih določb in sklepov zadnjega rednega zbora razpisujemo

V. redni strankin zbor

jugoslovanske socialne demokracije

in ga sklicujemo na

2., 3. in 4. februarja 1907

Velika dvorana
»Del. doma«

TRST

Ulica
Boschetto 5

Provizorično predlagamo sledeči dnevni red:

1. Poročila.
2. a) Organizacija in taktika.
b) Volitve leta 1907.
3. Časopisje in tisk.
4. Prihodnji mednarodni socialistični kongres.
5. Socialna demokracija in jugoslovanstvo.
6. Določitev kraja za prihodnji zbor in eventualija.

Vse organizacije, ki imajo po strankinih določbah pravico do udeležbe na strankinem zboru, pozivamo, da pravočasno izvolijo svoje zastopnike in jih naznanijo izvrševalnemu odboru. Z ozirom na posebno važnost tega zbora, ki mu pritika zlasti vsled predstojenih volitev, vabimo vse organizacije, naj se poslužijo svoje pravice in naj vsekakor določijo svoje zastopnike.

Predloge, ki naj pridejo na strankinem zboru v razpravo, je treba vpsolati izvrševalnemu odboru potem pristojnih organizacij najkasneje do 15. januarja.

V Ljubljani, 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor

jugoslov. soc. dem. stranke.

* * *

Strankine ustanove določajo glede strankinih zborov sledeče:

Redni občni zbor je vsako drugo leto. Delegati za strankin zbor določijo sodrugi posameznih okrajev in krajev. Kraji, kjer imajo žensko organizacijo, smejo poleg sodrugov določiti tudi sodruginje za delegate. Parlamentarni zastopniki stranke in izvrševalni odbor morajo na strankin zbor in imajo tam sedež in glas. Organizirani sodrugi posameznih industrijskih skupin imajo pravico poslati iz vsakega volilnega okrožja po enega delegata, ki ima glas; volitev teh delegatov posreduje odbor volilnega okrožja.

Predlogi se morajo poslati vsaj štirinajst dni pred zborom izvrševalnemu odboru, da jih priobči v strankinem glasilu vsaj osem dni pred zborom; isto velja za predloge izvrševalnega odbora.

Domače stvari.

Kaj bo s kranjskim deželnim zborom? Leto je minulo, cela vrsta deželnih zborov je sklicana na zasedanje, ki je sicer kratko, a je vendar zasedanje. Kranjskega deželnega zbora ni med njimi. In sedaj se raznaša glas, da ga vlada sploh ne namerava več sklicati, temveč hoče mirno počakati, da poteče njegova zakonodajna doba. Ako je to resnično, se mora reči, da je ta taktika morda komoda, ali umestna ni nikakor. Naš deželni zbor je bil pač neploden in lansko leto ni bila njegova uloga nič kaj dostojna. Toda deželni zbori so tukaj, da zborujejo in v ljubljanskem deželnem dvorcu je dela toliko, da ga »očetje domovine« ne opravijo, tudi če bi zborovali celo leto brez presledka. Že gospodarstvo brez parlamentarnega odobrenja je absolutno nedopustna reč. Ravno tako nedopustno je tudi, da se prezira kontrolo deželnega zbora. In končno čaka deželo cela vrsta starih in novih nalog, katerih se ne more niti začeti, kaj se izvršiti, ako ni deželnega zbora. Volilna reforma, ki je bila zboru tako nenadoma predložena, se pa vidi kakor otroška farsa, ako se položi sedaj roke križem, pa se dela, kakor da je ni niti na svetu. Zadnje zasedanje je ostalo neuspešno vsled znane obstrukcije. To je res. Ali to še ni povod, da se kratkotrajno zapre vrata deželne zbornice. Ako je vlada resno mislila na volilno reformo, se mora tudi zavzeti zanjo in če se razmere res niso izboljšale, je njena naloga, sklicati nov deželni zbor, da ne zaostane vse delo. Meščanskim strankam so nameni vlade menda znani, vendar se ne oglašajo nobena, da bi protestirala proti igri, ki je v svojih posledicah naravnost frivolna. Za delavstvo pa je ta taktika naravnost provokatorična, ker gre za tem, da se izključi delavce se za eno celo zakonodajno dobo iz deželnega zbora. Menda ostane tudi tukaj vse v megli, dokler je ne razžene kakšna delavska burja. Visoka vlada in slavni deželni od-

bor naj ne pozabita, da so sedaj delavske moči zopet prostejše; državnozbornska volilna reforma, za katero so morali delavci doslej čuvati svoje rezerve za vse slučaje, je pod streho; ako hoče visoka gospoda podoben boj za deželo ga tudi lahko d. živi.

Nova stranka se je ustanovila pretečeno nedeljo v Ljubljani iz sledbenikov »Našega Lista«. Kakor znano, so to večinoma bivši pristasi liberalne stranke, ki so dlje časa stali v opoziciji proti vodstvu in so pozneje izstopili; nekoliko pa je med njimi takih, ki se po dokončanih študijah še niso pridružili nobeni stranki. Ne maramo preiskovati, ali je bila ustanovitev nove stranke ravno potrebna; utemelj na se nam pa pač ne zdi zadostno, kajti, kar veže »mlade«, ni nič pozitivnega, temveč samo nezadovoljnost z obstoječimi razmerami in nasprotstvo proti liberalcem. Taki negativni momenti pa ne zadostujejo za ustanovitev stranke. Nova organizacija hoče šele izdelati svoj program. Bolj naravno bi bilo, da bi si ljudje najprej povedali, kaj hočejo, in če v tem soglašajo, tedaj se združijo. Sicer pa nočemo soditi pred začetkom. Počakali bomo na dejanja, in kadar jih vidimo, bomo tudi vedeli, kako nam je ravnati.

Občni zbor Zveze bolniških blagajen v Trstu dne 23. decembra. Na tem občnem zboru se je volil prvič upravni odbor Zveze ter so bili izvoljeni sodrugi: Mihael Čobal, Jožef Breskvar, Chiussi, dr. Puecher, Negrinis in gosp. Fenzl. Nasprotniška kandidatna lista je dosegla 16 glasov, dočim je delavska lista imela 18 glasov od 34 delegatov.

Ljubljanska občinska volilna reforma. Kakor čujemo, čaka ljubljansko prebivalstvo v kratkem veliko iznenadenje. Na prihodnji seji občinskega sveta pride baje volilna reforma za mesto Ljubljano na dnevni red. Sodeč po dolgi dobi, katero je rabil odsek, bi bilo pričakovati, da je izkuhal nekaj posebno finega. Seveda smo skeptiki, dokler ne vidimo izdelanega načrta. Vsekakor pa smo radovedni, ne le na to, kaj je izdelal slavni odsek, temveč tudi na to, kako se bodo ponašali radikalni gospodje svetovalci. Znani so nam taki, ki so nekdanj govorili, da mora biti volilna pravica tudi za občino splošna in enaka. Ali bodo povedali to tudi na seji? Ali pa so se že skesali?

Pozabljena obljuba. Komaj je preteklo par mesecev, odkar je bil vročerkvni delovodja na drž. železnici g. Pauritsch od c. kr. ravnateljstva v Beljaku vsled javne pritožbe posvarjen za njegovo surovo postopanje z delavci v delavnici na drž. kolodvoru v Ljubljani. Ali v tem kratkem času je že popolnoma pozabil, da je za časa preiskovanja zgoraj omenjene pritožbe obljubil dotičnemu preiskovalnemu uradniku, da ne bode več psoval delavcev. Pokazalo pa se je pri g. Pauritschu zopet, da je stara navada železna srajca. Gorje delavcu, ki se mu zameri, ali pa ne dela po njegovi volji, ko njega ni v delavnici! Nad takim revežem kar dežuje takozvanih »Kosakenamen«, ki so pri g. Pauritschu zelo poceni. Zgodil se je tudi dne 20. nov. tak slučaj, ko mu nek delavec na glavnem stroju gotovo ni prav voščil »dobro jutro«, kajti prišel je okrog 10. ure dopoldne g. Werkmeister k njemu in že začel delavca obkladati po njegovi stari maniri z »Dickschädel« i. t. d. Seveda je moral moč te lepe psovke vtakniti v žep in mirno delati dalje. Dne 19. novembra je bil g. Pauritsch pri novem ravnateljstvu v Trstu. Sedaj pa res ne vemo, ali ni morda ravnateljstvo g. Werkmeisteru naročilo, da naj zopet psuje delavce v tukajšnji delavnici in da naj postopa z njimi surovo kakor poprej. G. Pauritsch je jako natančen mož, seveda kadar se gre zato, da sekira delavce; ali drugje, kjer bi g. Pauritsch moral biti natančen, ne pozna strogosti, kar dokazuje sledeči slučaj: Dne 21. nov. je zgorel nekemu delavcu suknjič, in sicer zvečer, ko so že vsi delavci odšli iz delavnice in lahko bi bila vsa obleka zgorela, kar jo imajo delavci v delavnici, da se to ni pravočasno zapazilo. Vprašamo g. Pauritscha, ker je pripravljen naznanjati delavce za vsako malenkost predstojništvu in jih tožiti, ali je tudi zgoraj navedeni slučaj glede nastalega ognja naznanil kompetentni oblasti, da bi se preiskalo, kako je ogenj nastal. Seveda g. Pauritsch ima dovolj časa za šikaniranje delavcev, ali na delavska vrata pogledati, kjer stoji zapisano: »Gebrauch von offenem Licht verboten,« za to nima časa! Dolžnost g. Pauritscha bi bila, da bi delal na to, da bi se že enkrat odstranilo te lesčerbe in da bi se jih nadomestilo z modernimi svetilkami. V tem oziru imate dovolj priložnosti na kompetentnem mestu stresati Vaše sitnosti, g. Pauritsch in pustite rajši delavce pri miru. Ker pa c. kr. ravnateljstvo v Beljaku ni imelo dovolj eneržije, da bi ukrotilo g. Pauritscha so delavci tukajšnje delavnice radovedni, ali je mogoče c. kr. ravnateljstvo v Trstu zmožno, narediti konč tem žalostnim razmeram, da ne bodo promorani vedno misliti na »pozabljeno obljubo«!

Krščansko-socialni Verkehrsbund vabi s posebnimi vabili, ki jih raznašajo t. rečani in banderonosi, a ta Milavec po Ljubljani na vse elco in razsira svoje mnenje, da je to prireditelj ljubljanskih železničarjev. Na lastno moč se ne zanašajo ker tudi v Ljubljani med železničarji nihče več ne posluša njih kokodajkanja. Organizirani železničarji, ki prirede v kratkem svojo lastno veselico, opozarjajo torej svoje tovariše in somišljenike, naj ne sedajo tam tercijanom na limanice.

Nadomestne volitve v delavsko zavarovalnico proti nezgodam v Trstu so skončale tako, kakor je bilo pričakovati že v naprej, namreč s popolno zmago od organiziranega delavstva postavljenih kandidatov. Razmerje števila v delojemalski skupini oddanih glasov se porazdeli sledeče: Pri volitvah v načelstvo je bilo iz tretje skupine oddanih glasov za sodruga Alfred Fegetz in Alojzij Zacculin 3867, dočim so jih združeni liberalci in klerikalci zmogli le 2933. V četrti kategoriji sta bila izvoljena sodruga Mihael Sigon in Ivan Catalan z 4617 glasovi, združeni nasprotniki pa so ostali v manjšini z 2316. V peti kategoriji sta zmagala sodruga Elore Corrier in Arnošt Štrukelj z 2099 proti 551 nasprotniškim glasovom. Najslabši poraz pa je doživela pisana družba pri volitvi v razsodišče, kjer so kandidati organiziranega delavstva združili nase 18.575 glasov, dočim so nasprotniki ostali v manjšini z 5391 glasovi. Izvoljeni so torej sodrugi: Ivan Fain, Fran Barba, Ivan Kocmur in Jožef Zupan. Delavstvo je torej zmagalo na celi črti, kar je najlepše zadoščenje za sleparije, ki so se jih posluževali razni agitatorji pod vrhniško komando. Previdni strategiji delavstva gre zahvaliti, da se je obzorje pri teh volitvah dokaj zjasnilo in menda ni uspeh najzadnje vrste, da so tržaski sodrugi izpoznali, kam merijo nameni drja. Konrada Voduska. Tako je bilo čitati med vrsticami njegovih v «Slovenskem Narodu» objavljenih člankih, da gospodu diše razne sinekure. No, na lep način ni hotel splezati navzgor.

Pri ljubljanskem deželnem sodišču je bila v pondeljek, 31. decembra o vzklicu, ki ga je bil vložil sodrug Kordelič proti sodbi okrajnega sodišča, s katero je bil obsojen na 5 K globe, ker je baje na znanem shodu na Fužinah dne 26. avgusta pretečenega leta vrgel stol. Vzklicni senat je potrdil sodbo prve instance. Radi priznamo, da se ne more sodnikom pravzaprav ničesar očitati, in vendar je bil Kordelič po nedolžnem obsojen. To je zopet eden tistih številnih slučajev, ki pokazujejo, kako malo zanesljivo je vsaka človeška justica in kako slabo opravičeno je sklicevanje na pravorek te ali one sodnije, na sodnijsko «dognane resnice», na pravosodne «dokaze» i. t. d. Dve priči trdite pod prisego, da je Kordelič vrgel stol in da sta to videli. Tri priče prisežejo, da Kordelič ni vrgel ničesar, ne morejo pa priseči, da bi bili stali neprehoma poleg Kordeliča in gledali nanj. Sodniki verjamejo torej prvim pričam. Sicer sodnik prve instance ni bil preveč prepričan o krivici, kajti pet kron globe je za tak prestopek smešno nizka kazen. Ali kazen je vendar in Kordelič je ni zaslužil, ker ni vrgel ničesar. Kar so trdile prve priče, je lahko merodajno za sodnike, nas pa ne more prepričati. Ni treba očitati pričam krive prisege, ali izkušnja dokazuje, da se motijo ljudje, ki bi imeli kaj posvedočiti, pogostoma v taki meri, da se ne more skoraj nikdar nedvomno sestaviti dejstev samo na podlagi takih izpovedb. Priče, ki so baje videle Kordeliča s stolom v roki, so njegovi politični nasprotniki; že to kali ljudem vid neznanstvo. Ena priča pripoveduje, da je takoj v silnem strahu bežala in ni videla ničesar več. V strahu pa deluje fantazija neverjetno. Natančno ni mogla nobena priča opisati, kako se je zgodilo dejstvo in zdi se nam, da bi bili prišli obtoževalni priči precej v zadrego, ako bi se ji bilo vprašalo še kaj več. Ali bodisi kakorkoli, o Kordeličevi nedolžnosti smo docela prepričani.

Značajneži. Kakor posnemamo daljši repliki k zadnjim volitvam v tržasko zavarovalnico, objavljeni v sobotnem «Slovenskem Narodu», so gg. liberalci pri volitvah v III. skupini stavili največje nade v ljubljansko tobačno dolavstvo. Računali so torej na one sloje, koje «Slovenski Narod» dannadan psuje s «cigararicami», «furijski» in še drugimi čednimi priimki. Ali to pot je vrhniški liberalni paša računal na medvedovo kožo. V ljubljanski tobačni tovarni je sicer zmagala lista liberalno-klerikalnih kandidatov z 1597 proti 539 našim glasovom, ali le vsled največjega terorizma od strani izvestnih oseb. Če se pomisli, da so naši kandidati pred tremi leti v tem podjetju dobili le 42 glasov, smo z napredkom letošnjega leta lahko prav zadovoljni, že radi tega, ker se je čudni koaliciji zadal precejšen udarec. Kakor se vidi, so gg. liberalcem včasih tudi zaničevane «cigararice» dobre. Značajnost pa taka!

Značilno. Preteklo soboto je «Slov. Narod» prinesel novico, da se po Ljubljani klatijo brezdelni ljudje, ki prosjajo po hišah in vzbujajo usmiljenje s tem, da pravijo, da so mestni delavci. Trdili smo že neštetokrat, da so med ljubljanskimi mestnimi delavci vladajoče mezdne razmere take, da bi jim po celem slovanskem jugu zaman iskali primera, pa se nas je vedno zavračalo, zdaj pa se je oficijelno glasilo ljubljanskega magistrata samo izdalo, kajti zelo značilno je, da je mogoče vzbuditi usmiljenje pri ljudeh s tem, če kdo reče, da je mestni delavec. S trditvijo, da je sedaj v Ljubljani dosti in dobro plačanega dela, pa naj gre «Slov. Nar.» kar za peč, kajti bedak bi bil, kdor bi za bakšiš od dnevnih 60 do 90 krajcarjev trgal čevlje in odkidaval sneg, pa naj je tudi največji revež. Celo južna železnica, ki je glede slabih delavskih plač vedno na prvem mestu, plačuje take delavce veliko bolje, kakor ljubljanska občina. Veseli nas pa, da imamo zdaj v rokah poloficijelno

pritrnilo, da so ljubljanski delavci res pravi berači. Ali se bodo psevdo-delavski zastopniki v občinskem svetu zdaj zganili?

Čemu je cerkev dobra! V Pragi izhaja časopis za tercijske in tercijske, ki je naslovljen «Skt. Bonifatius». Izdaja ga opatija Emavz in list si pomaga zelo enostavno iz zadrege § 23. Na čelu ima namreč notico, ki pravi: «Razdeljuje se ga začetkom vsakega meseca udom v cerkvah.» Ali izpoznava kolporterji ude po posebni neumnosti, ali po rdečih nosovih, ne vemo. List je tak, da ga celo duhovniki, kar se lahko čita v listnici uredništva štev. 11. tretjega letnika, ogorčeni mečejo proč. Ali uredništvo upa, da bode kmalu lahko izdajalo svoj tepčasti papir v poljskem jeziku za Gališko in — v slovenskem za Kranjsko. Takih proizvodov «svete literature» imamo sicer že sami doma preveč, pa je res nepotrebno, da bi jih vsiljevali še Emavžani. Ali naši klerikalci jih bodo gotovo podpirali v tem «bogoljubnem» delu.

Za „Zavod sv. Nikolaja“ v Trstu delajo vsi slovenski časopisi, tudi liberalni in najliberalnejši veljansko reklamo. S tem pokazujejo zopet, da sami pospešujejo klerikalizem. Ta zavod je imel namreč res nekoč edini namen, ustvariti slovenskim služkinjam, ki prihajajo v Trst, zavetišče. Ali s prav nelepimi intrigami so izpodrinili prejšnjo voditeljico, ki ni hotela izročiti zavoda komandi škofa Nagla in danes ni ta inštitut nič drugega, kakor tercijska filialka, kjer se skrbi edino za to, da služkinje neprenehoma molijo in da se jih čimbolj vpelje v binavščino. O celi stvari, ki je veleznačilna za brezobzirnost klerikalizma pri Slovencih v Trstu, še izpregovorimo. Svobodomiselnim časopisom pa vendar svetujemo, naj pogledajo, odkod prihajajo take impertinentne reklame, preden jih ti-kajo. Kaj pomagajo najbolj navdušeni članki proti klerikalizmu, če mu pa z dejanji dajejo potuho?

O nekakih klobasah, ki so baje izdelane iz konjske mrhovine, se raznašajo po Ljubljani čudni glasovi. Ni vraga, da se stvari ne bi prišlo na sled. Da bi Ljubljanci morali žreti meso crknjenih konj, tega pa vendar še ni treba. Potrudili se bomo, da poizvemo zanesljivo, kaj je na stvari, svetujemo pa tudi kompetentni oblasti, naj preišče zadevo, o kateri je morala izvedeti pač vsaj toliko, kakor mi.

Predavanje v Trstu. V petek pretečenega tedna je imelo biti v «Delavskem domu» predavanje, katero je nameraval prirediti «Ljudski oder» o predmetu «O polpretekli zgodovini slovenskega naroda, ali dr. Bleiweis in njegova doba». Toda vsled ogromnih snežnih zametov na Krasu, je prišel vlak, s katerim se je imel pripeljati profesor dr. Lončar, namesto ob 1/6. popoldan, šele ob 1. uri ponoči. Predavanje je bilo torej šele v soboto, nadaljevanje pa v nedeljo ob 8. zvečer. Lahko se razume, da vsled tega udeležba ni bila taka, kakor je bilo želeto; vendar se je pokazalo, da je med našim delavstvom mnogo zanimanja za izobrazbo, kajti zbralo se je vendar še več ljudi, kakor marsikje drugod. Predavanje gospoda drja. Lončarja je bilo izvrstno in najbolj umestno se nam zdi, da opozorimo delavce na njegovo, po «Naših Zapiskih» ponatisnjeno knjigo o «Političnem življenju Slovencev». Enako predavanje je bilo v nedeljo popoldan po iniciativi ljudske knjižnice v Nabrežini. Udeležba je bila nepričakovano velika.

Veselica v Trstu. Mladiški odsek «Ljudskega odra» priredi v nedeljo, 6. t. m. v delavskem domu veselico, ki obsega razven petja, deklamacij, šaljive pošte, plesa in drugih zabav, tudi predstavo enodejanko «Pri puščavniku». Diletantje «Ljudskega odra» so prav marljivi in kakor smo opazili, je med njimi nekaj res talentiranih moči. Veselica obeta torej lep uspeh. Začetek ob 8. uri zvečer, vstopnina 40 vin. za osebo.

Veselica v Pragerskem. Železničarji v Pragerskem priredi v nedeljo, 13. t. m. v gostilniških prostorih gospoda Frica Malenšega svojo prvo veselico s sodelovanjem «Šramlov» iz Maribora. Razven plesa je poskrbljeno za raznovrstno zabavo. Čisti dobiček je namenjen za nabavo knjižnice, Začetek ob 1/8. uri zvečer; vstopnina 60 vin. za osebo.

Politični odsevi.

Nižjeavstrijski deželni zbor je sklenil, vpeti na Nižnje Avstrijskem volilno obveznost. To je bilo pričakovati, ker je večina tega deželnega zbora krščansko-socialna. Ali gospoda se je menda sama ustrašila posledic svoje zahteve, ker je izpoznala, da utegne mnogo volilcev, ki se jih sili k volitvi, glasovati drugače, kakor žele krščanski socialci. In sklenili so zakon, ki je pravzaprav ravno toliko vreden, kakor nič; volilec, ki je zadržan kakorkoli, se mora opravičiti, ako noče biti kaznovan. Bilo bi res čudno, ako si ne bi mogel tisti, ki ni šel k volitvi, izmisliti kak izgovor!

O razmerju med Italijo in Avstrijo je govoril v italijanskem senatu minister Tittoni, ki je dejal, da vodi Italija na vzhodu politiko brez samoljubja v soglasju z Avstrijo in da je obema namen, varovati nedotaknjenost turške države.

Med Srbijo in Bolgarijo se je zadnji čas razmerje skoraj nepričakovano poostriilo. Bolgarsko

časopisje piše nenavadno izživajoče. «Štampa» n. pr. pravi, da je med Srbijo in Bolgarijo vse končano in da je colninska vojna, ki je nastopila samo uvod oboroženi vojni. Da je bila srbska politika napram Bolgariji neodkritosrčna, je že res; ali vse, za kar se prepričata obe državi, ni vredno toliko, da bi se človek urezal v prst, kaj pa še nove Slivnice!

Sploh pa mora biti na Balkanu marsikaj gnjilega. Iz Srbije prihajajo tudi glasovi o zaroti proti kralju Petru. Resnice o vseh dogodkih ne bode lahko izvedeti, pokazuje se pa, da so slavnostna poročila naših narodnjaških časopisov o baje krasnih srbskih razmerah velika fantazija.

V francoskem senatu je branil dne 28. decembra učni minister Briand zakon o bogoslužju. Takoj začetkom svojega govora je dejal minister, da se ne gre za načelo novega zakona, kajti to je že dežela odobrila pri zadnjih volitvah, temveč za odgovornost za vse, kar se sedaj še lahko zgodi. Tudi duhovništvo je imelo dolgo časa željo, da bi smelo slušati zakon. Ako ne bi bil papež žugal s prokletstvom, bi že vse duhovništvo priznalo zakon. «Nasprotniki se posmehujejo, da je to že tretja zakonska predloga. V času revolucije je bilo o tem predmetu enajst zakonov tekom enega leta. Samo enega ne doseže cerkev od nas niti z zvijačo, niti s kljubovanjem nasilnega preganjanja. Med dvema načeli: papistično monarhijo in demokratično republiko ni združenja; mogoče je samo vzajemno spoštovanje in toleranca. Te je izkazovala doslej Francija več kakor Rim. Mi nočemo nič drugega, kakor pravico, da si uredimo državo, ne da bi nam posegala cerkev vmes. Upal sem, da pride papež do spoznanja in opusti sistematično opozicijo; tega upanja nimam več. Pričakujem vse od Francije, ničesar od Rima. Ali to pravim glasno s tega mesta: Ako prestane na Francoskem bogoslužba, se zgodi to, ker hoče tako Vatikan. Hierarhija hoče zapreti cerkve, to mora biti deželi jasno.» Senat je sklenil s 183 proti 82 glasovom, da naj se plakatura Briandov govori.

Francoski škofje imajo s svojim kljubovanjem slabe čase. Ko so zaprl seminar v Cambralu, je bil aretiran škof Delamare, nadškof koadjutor, ker je napadal podprefekta. Bil je obsojen na globo 25 frankov. Škof Turinaz v Nancy je bil obtožen, da je udaril stražnika. Pred sodišče je prišel v bogati visnjevi opravi. Obsojen je bil na globo 50 frankov.

Žensko gibanje na Angleškem se je v pretečenem letu mogočno razvilo. Žene so priredile mnogo demonstracij za žensko volilno pravico. Pri tem so prihajale pogostoma v konflikt s policijo. Pred kratkim je bilo povodom take demonstracije pred parlamentom aretiranih pet žen, ki so bile po ponedeljnem zaporu izpuščene. Tovarišice so jih spremile v slavnostnem sprevedu v restavracijo, kjer je bila prirejena božična svečanost. Tekom celega leta je bilo zaradi takih demonstracij obsojenih 35 žen, med njimi 22 omoženih.

Dopisi.

Iz Žirov. Naša pošta je postala zelo nezanesljiva. Pismo iz Idrije v Žiri hodi 10 do 15 dni, dočim navadni človek pride v dveh urah. Opozarjamo gospoda postnega upravitelja, da poskrbi v tem oziru za red. — Sodruge pa tudi ob tej priložnosti opozarjamo, naj na vse blatenje socialne demokracije odgovarjajo s tem, da pristopijo vsi v okrajno organizacijo ter v politično društvo «Naprej!». Starim babnicam pač ne smemo zameriti — kdo jih je kdaj poučil, da ne smejo lagati in obkroževati? V cerkvi se tega niso navadile — v «Domoljubu» in «Bogoljubu» tudi ne! Na vse neumno natolcevanje odgovarjajte s tem, da širite socialistične nauke in delavske časopise med tovarši in sosedi.

Renče na Primorskem. Razmere v naši občini so take, da jih moramo enkrat obelodaniti, kajti vredne so, da jih svet spozna. Naša občina leži v lepi ravnini, kako poldrugo uro od Gorice. Ko pa prideš v občino, ne moreš več naprej, kajti odtod ne pelje nobena cesta dalje. Tu se ti zdi, da si prišel v kot, odkoder ni izhoda, kakor bi bil onstran Renč konec sveta in z njim vred tudi konec pameti. Samoobsebi je umevno, da zemljišča onstran občine nimajo tolike vrednosti, kakor ona, ki leže ob cesti. To pa je nekaterim osebam, ki imajo kaj več pod «palcem», ravno prav. Koliko let že moledujemo, da bi se naredilo cesto naprej, a vse zastoj! To je sistem, po katerem se ljudstvo sistematično izkorišča. Ker je naš ljubi kmet v vednih denarnih stiskah, prodaja, dokler ima kaj, to pa izkoriščajo nekateri ter kupujejo poceni zemljišča onstran občine. Uverjeni smo, da kadar bodo imeli vsa zemljišča v svojih krempljih, tudi s cesto ne bodo dolgo čakali, kajti potem se bode tudi cena zemljišč takoj povzdignila. Ali vohaš pečenko, kmet? Kadar ne bodeš imel ti ničesar več, bodo cesto kmalu naredili; za sedaj pa lepo molči, da zlezejo drugi po tvojih ramah kvišku in se obogate. Oni se pa ustijo, da delajo za kmeta in narod. Zlodej naj vzame še take osrečevalce ljudstva, katerim ni drugega mar, kakor da napolnijo svoje žepe in prezirljivo gledajo na ubogo paro, katera jim je kaj verjela.

Zidani most. (Zeleznški zdravnik. Ne-sreča in pogreb.) Tukaj imamo železničarji zdravnika, ki bi nas najbolj razveselil, ako bi vzel slovo od nas. Zdravniški poklic ima gotovo svoje težave, ali kdor se jih boji, naj se sploh ne loti medicine. Kdor pa prevzame kakšno nalogo, jo mora tudi izvrševati. Gospod dr. Homana iz Radeč, kateremu je poverjeno naše zdravje, bi pa rad imel dohodke železniskega zdravnika brez dolžnosti. To seveda ne gre in zato so konflikti na dnevnem redu. Nič nenavadnega ni, da se doktorja nikjer ne najde, ako se ga potrebuje. Če se ga pa najde, je pa hud in zmerja, v čemur ga zna substituirati tudi njegova soproga. Takih slučajev bi se lahko navedlo mnogo; najnovejši je bil sledeči: 12. novembra o polnoči je ponesrečil neki delavec pri razkladanju vozov, pri čemur se mu je izpodmaknila lestev ter je padel tako nesrečno, da se mu je zvalil težak sod z lestvo vred na desno roko. Poškodovalo ga je na treh prstih, na enem mu je potegnilo vso kožo proč in raztrgalo mu meso. Ob poltrem jutraj je šel ponesrečenec sam k zdravniku, da bi mu obvezal rane. Oglasila se je zdravnikova žena z vprašanjem, kaj hoče. Delavec pove, kaj se je zgodilo, a na to zakliče gospa: «Le pazite! Če vam ne manjka mnogo, jih bodele pa slišali od gospoda, ker ga tako zgodaj budite!» Človek bi se dejal: Kaj, žena ne vé, kaj je bolezen in nesreča. Ali ko pride čez nekaj časa zdravnik sam, seveda prav počasi, začne tudi on kričati nad ponesrečencem, naj ga bode sram (!), da ga kliče zaradi take malenkosti (!), in žuga mu celo, da ga bode spravil od železnice. Pri obvezovanju pa ravna tako brezobzirno s ponesrečencem, da misli bolnik, da mora vsak hip omedleti! Nekaj dlje kakor 14 dni je bil bolnik doma, potem ga je pa zdravnik že podil v službo. Čeravno ima še danes raztrgan prst in se pri njegovi službi prav lahko zgodi, da mu pride v rano kakšna nesnaga in se mu zastrupi. Najbolj čudno je pa to, da je ozmerjal nazadnje še postajni načelnik bolnika, ne da bi ga bil vprašal, kaj se je sploh zgodilo in kako. O teh in o drugih razmerah se še zmenimo.

Dne 13. decembra popoldan smo imeli pogreb sodruga Škandra, ki je prav nagloma umrl. Bilo mu je slabo v želodcu in zdravnik mu je dejal, ako do torka ne bode bolje, pojde v bolnišnico. V torek je bil pa Škander — mrtev. Pogreb je bil jako lep; izmed peterih vencev je bil najkrasnejši od organizacije železničarjev z rdečimi trakovi. Udeležba je bila za Zidani most velikanska. Pokojnik je bil še edina opora udove matere, ki je ostala sedaj sama s 13 gld. penzije. Nad grobom je govoril sodrug Kopač zelo ginljivo. Pohvalno moramo omeniti gospoda župnika, ki je ravnal zares tolerantno.

Divača. Na progi med Gornjimi Ležicami in Divačo vlada železniški mojster Čič, ki menda še vedno misli, da teče južna železnica po Turškem. V torek, 18. decembra, so se pripeljali delavci z železniškim vozičkom na delo. Prišli so za četrt ure prepozno. Železniški mojster jim je prišel ob belem dnevu z gorečo svetilko v roki nasproti. Vzel je uro iz žepa ter je dejal z resnim glasom: «Ura je četrt čez sedem. Torej — vsi domu!» Delavci so obstrmeli. Nato se premisli, pa pravi: «Za ta četrt ure imate danes četrt sihta manj!» Ne da bi sploh vprašal, zakaj so zamudili, hoče torej za četrt ure odtrgati kar četrt dneva. In to naj je pravičnost moža, ki neprenehoma pridiga: «Dajte bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega.» Komu pa, kar je delavčevega? — Za danes le to povemo, želimo pa, naj se gospod Čič spametuje. To bode tudi za njega bolje.

Trbovlje. V «Domovini» z dne 12. decembra vprašuje nekdo «Pazniško in podporno društvo» v Trbovljah, zakaj ni ob priliki obhajanja sv. Barbare obesilo na društveno zastavo svoje slovenske trobojnice. Pazniško in podporno društvo se izgovarja, da so se socialni demokratje izrekli za štrajk! Štrajk zaradi obhajanja sv. Barbare in zaradi trobojnice podpornikov? Kdo se ne bi smejal takim neumnim frazom? Interpelant v «Domovini» je vprašal podpornike radi tega, ker ve, da se je društvo zbal, zameriti se nemški rudokopni družbi in ker ve, da velja njih «narodni princip» samo pri alkoholu. Trboveljski rudarji so pazniškega društva siti do grla, ker vidijo, da se ne godi družega, kakor terorizira in blati poštene delavce in zaradi tega se tudi niso pridružili pazniškemu sprevodu. Od vsega moštva izvoljeni delegati so sporazumno z ravnateljstvom sklenili, obhajati na dan 9. decembra rudarski praznik in so izdali v ta namen vabila gg. uradnikom, paznikom in delavcem. Pazniškemu društvu se je zdelo to preplebejsko in pokazalo je, da mu je rudar pre slab za občevanje. Seveda ugajalo bi gospodom, ako bi jim delal rudar stafažo, ali izkušnja uči. Da so rudarji nekaterim paznikom preslabi, dokazuje tudi to: Če pride rudar k njim, se mu pokaže vrata in se ga ima za vse drugo, samo ne za človeka. Vso čast nekaterim, ali treba bi bilo, da bi imel rudar kamenita čreva in kovinast želodec, da bi prenašal to, kar uganjajo nekateri. Gradiva imamo dovolj in ako bo treba, povemo javnosti neverjetne stvari o nekaterih paznikih, ki mislijo, da pričinja človek šele pri njih sarži.

Shodi.

Jesenice. Kako izvrstno deluje župnik Zabukovec v Jesenicah, se je pokazalo v soboto, dne 22. t. m. Tega dne je bil ob 8. uri zvečer ljudski shod v dvorani hotela «pri Kolodvoru» in smelo lahko pravimo, da tukaj še ni bilo take udeležbe na kakšnem shodu, kakor tega večera. Za našo občino zelo velika Počivavškova dvorana je bila naravnost nabita, tako da ni bilo dosti sedežev. «Delovanje» gosp. župnika odpira pač ljudem oči in jeseniški sodrugi nameravajo podati prihodnjemu strankinemu zboru predlog, naj se izkaže gospodu Zabukovcu na primeren način priznanje za njegovo uspešno, stranki velevoristo agitacijo. Na shodu, kjer je bil soglasno izvoljen za predsednika sodrug Maiti, za podpredsednika pa gosp. Humel, je prvi poročal sodrug Kristan iz Ljubljane. O vedenju župnika pri pogrebi je govoril bolj humoristično, naglaševaje, da bi bilo popolnoma nemestno, ako bi se jemalo stvar tragično. Mnenje nekaterih, naj bi se zahtevalo, da se odstrani gosp. Zabukovec, je zavračal, prvič, ker bi škof Jeglič prej odlikoval takega fajmoštra, kakor da bi ga premestil, drugič, ker se od rimskih duhovnikov sedanje cerkve, zlasti na Slovenskem, ne more pričakovati, da bi se smatrali predvsem za dušne pastirje, temveč zahteva ravno hierarhija od njih, naj bodo najprvo klerikalni politični agitatorji, in drugič, kar je zelo krstno, ako duhovniki sami s svojim fanatizmom ljudstvu tako odpirajo oči, kakor dela Zabukovec. Govornik je potem analiziral klerikalizem sploh in je dokazal, kako je nevaren ljudstvu. Boj proti klerikalizmu je za osvoboditev ljudstva absolutno potreben, ali misliti se mora na to, da klerikalizem v naših časih ni samostalen pojav, temveč stoji v najtesnejši zvezi s kapitalizmom, katerega podpira in brani. Klerikalizem trdi, da je bog sam upeljal sedanji družabni red in da se ne sme premakniti njegovih temeljev, s čemur je izrečeno, da naj bi gospodoval kapitalizem na vse veke. Klerikalizem nam je torej na poti v boj proti kapitalizmu in to nas uči, da mora biti boj proti obema soglasen. Klerikalizmu ni mogoče iztrgati korenin, ako se ne odstrani njegovega zaščitnika — kapitalizma. Komur je borba proti klerikalizmu resnična notranja potreba, zanj je torej edina prava stranka socialna demokracija. Sodrug Kristan je govoril skoraj dve uri in je objasn timer predmet svojega velezanimivga govora z vseh strani. Pritrjevanje, ko je končal, je bilo burno in ko se je pleglo, je dal predsednik besedo drugemu govorniku, sodrugu Mahrerju iz Celovca, ki ga klerikalci strastno napadajo, ker je govoril nad grobom zadnje železniške žrtve. Sodr. Mahrer je spretno izpodbil hinavski klerikalni poskus, spraviti celo zadevo na nacionalno polje ter je povdarjal, da socialni demokratje obsojajo vsaki šovinizem in hočejo sporazum vseh narodov, zlasti vseh delavskih slojev. Ne gre se za to, da je on govoril nemško; žal mu je samemu najbolj, da ne zna slovensko. Gre se pa za to, da je bil pri pogrebu res škandal, katerega pa niso povzročili rdeči trakovi, temveč le župnik sam. Končno je govornik povabil delavce vseh kategorij, naj se krepko organizirajo in naj goje delavsko solidarnost in tako bodo premagali tudi močnejše nasprotnike, kakor je župnik Zabukovec. — Predsednik je vprašal, ali želi še kdo besede. Vabil je zlasti nasprotnike, naj se oglašijo ter jim je zagotovil popolno svobodo govora. Toda nihče se ni oglašil in tako je sodrug Maiti zaključil shod po 11. uri zvečer.

Zidani most. Dne 14. dec. je imela tukajšnja podružnica železničarske organizacije shod z ozirom na razmere na postaji. Soglasno se je sklenilo, predložiti spomenico s sledečimi zahtevami: Minimalno plačo naj se določi za delavce s 3 kronami, za delovodje in pisarje s 4 K, za premikače prvega razreda 3 K 80 vin., drugega razreda 3 K 60 vin.; za vse tiste, ki imajo nepretrgano delo, naj se uredi tako, da bodo imeli 16 ur službe, potem 24 ur prostih, za premikače po 12 ur službe in 24 ur prostih, za druge delavce vsako drugo nedeljo prosto. Za nadurno delo naj se plača po 56 vin. od ure, nedeljsko delo za tiste, ki bi morali biti v nedeljo prosti, z dvojno mezdo. Nočni čuvaji naj imajo vsakih 14 dni po eno noč prosto. Premikaške partije naj se pomnoži za enega premikača, da se bode moglo paziti na ljudi, ki imajo opravka med vozovi. — Pri eventualnih se je ostro kritiziralo ravnanje in navade železniskega zdravnika Homana iz Radeč. Shod je sprejel resolucijo, ki zahteva od odbora obratne bolniške blagajne, naj po delegatih preišče nepristransko vse pritožbe in naj poskrbi, da se nadomesti tega zdravnika z drugim.

Javni shod v Vižoljah. V soboto, 8. decembra so sklicali tukajšnji prebivalci javen ljudski shod z dnevnim redom: 1. Volilna preosnova. 2. Duhovenska plača. Kot govornika k obema točkama so povabili sodruga Kopača iz Trsta. Gospod vikar je prignal na to zborovanje nekaj klerikalnih prismojencev in Marijinih deklet z namenom, da razbijejo shod. Pri razgrajanju se je posebno odlikoval gospod svedec župan, ki je neprenehoma odpiral usta tako na široko, da so zborovalci smeja skoro popokali. Ko je sklicatelj sodrug Gabrovec otvoril shod, je predlagal vikar Zupana, delavci in

kmetje pa sodruga Žužeka. Za Žužeka je bilo 130 glasov, za Zupana pa komaj kakih 80. Ko je izjavil sklicatelj, da je izvoljen Žužek predsednikom, je pričel vikar kakor besen mahati s palico okrog ter vpiti kakor nor. Da se duhovi pomirijo, je sklicatelj za pol ure shod prekinil. Ali tudi potem ni bilo mogoče zborovati, ker so od nuncanščuvani klerikalci tako razgrajali, da ni bilo mogoče nadalje zborovati, nakar se je shod na nedoločen čas prekinil. Vrle nabrežinske sodruginje in nekaj sodrugov so vzeli nunca v svojo sredino in tam so ga skoro dve uri motili. Medtem pa so sodrugi in kmetje napolnili gostilniške prostore tako, da niso mogli razgrajati več v gostilno, kjer se je medtem vršil shod. Sodrug Kopač je pojasnil vse etape boja za volilno reformo ter povdarjal, da bode v korist ljudstvu le tedaj, kadar se bode to važno orožje z zavednostjo rabilo. Pozival je navzoče, naj se združijo v močno falango proti klerikalni svojati, ki je pokazala danes na jasen način surovost, ki bi zavladovala, ako bi ti mračnjaki imeli vlado v svojih rokah. Pri drugi točki je govornik razložil pritožbo na glavarstvo glede prispevkov za kongruo, po kateri naj bi se na podlagi dotacijskega pisma z leta 1823 še nadalje porazdelila bera vikarju. Od l. 1823 pa do danes so se gospodarske razmere posameznih občinarjev izpremenile tako, da je nekdanji mali posestnik postal večji ali pa še manjši. Torej so prispevki, ki se jih je pred 83 leti plačalo, neopravičeni. Sklenilo se je, tako dolgo gospodu vikarju niti vinarja ne plačati, dokler on sam te bere pravičnejše ne porazdeli. Pri teh besedah pa je pričel vikar tako vpiti, kakor kak pijanec, ki se je pošteno nalezal jeruža. Na njegovo komando so na dvorišču zbrani kmetje in tercijalke pričeli razmetavati pred hišo se nahajajoče mize in klopi. Glasove «ubijte jih» je bilo dobro slišati. Seveda se bode bojevitavi Mavhinski Nemec pred sodiščem za to blazno delo zagovarjal. Občinstvo pa je danes na jasnem, kdo mu je prijatelj in kdo sovražnik.

Eden izmed zborovalcev.

Trst. Shod čevljarjev je bil tukaj v sredo, dne 26. decembra. Udeležilo se ga je okrog 400 pomočnikov. O organizaciji sta govorila sodrug Pagnini v italijanskem, in Petejan v slovenskem jeziku. Vsi navzoči so sklenili, pristopiti organizaciji. V nedeljo, 6. t. m. ob 3. uri popoldan je zopet shod.

Iz stranke.

Organizacije prosimo, da nam dpošljejo na upravo našega lista svoja poročila vsaj v 14 dneh, ki naj obsejajo le sumarične podatke. — Vstopnice za strankin zbor se dobe pri upravi našega lista. Udeleženci naj se zglaste pravočasno, da se ne bo nakupičilo preveč dela za zadnje dni. Posebnih pozivov glede teh stvari ne bomo izdali.

Tajništvo.

Gorica. Sodrugi na Goriškem, pozor! Vse lokalne organizacije, vsa strokovna društva, kakor tudi železničarske podružnice južne in državne železnice, ravno tako posamezni somišljeniki vseh treh volilnih okrajev na Goriškem naj nemudoma naznaniijo svoje zaupnike z natančnimi naslovi okrajni organizaciji v Gorici. Naslov: «Okrajna organizacija jug-slov. soc.-dem. stranke »Hotel Picoli« v Gorici.»

Sodrugi in prijatelji!

Naročajte se na

dnevnik

ki bo izhajal med volitvami za državni zbor dva meseca in bo veljal 2 K na mesec, torej skupaj le 4 K.

Delavski koledar za leto 1907

velja 72 h, v usnje vezan 1-30 K, po pošti 10 h več.

Delavskim društvom dobavlja najceneje: Predmete za saljive bazare in srečolove kakor tudi vse **predpustne predmete**, koriandoli, serpentine, gumane številke za knjižnice, kuverte, papirne čepice, girlande, karte za saljivo pošto, kotilonske reae, slavnostna in odborniška znamenja. 6 15-9

VUNIBALD PLANN

Dunaj, VI/2, Wallgasse 19, (nächst Rajmundtheater)

Poskusite

in priporočite
= izdelke =

Vydropske tovarne hranil

v Pragi VIII.

Cenovnik zastoj.

Lokalna organizacija ljubljanska sklicuje sporazumno z izvrševalnim odborom jugoslovanske socialne demokracije za nedeljo, na dan sv. Treh kraljev, t. j. 6. januarja 1907 v malo dverano hotela «Ilirija» (desno v pritličju) v Kolo-dvorskih ulicah v Ljubljani

okrajno konferenca

s sledečim provizornim dnevnim redom:

1. Poročila.
2. Predstoječe volitve.
3. Časopisje.
4. Organizacija in taktika.
5. Raznoterosti.

Konferenca se vrši po § 2. zborovalnega zakona.

Sodruzi iz vsakega kraja ljubljanskega okoliša imajo pravico, poslati na konferenco po 2 zastopnika. Člani izvrševalnega in lokalnega odbora imajo pravico do udeležbe s polnoveljavnim glasom. Vsaka strokovna organizacija ljubljanskega okraja ima pravico, odposlati po 2 zastopnika, ako število organiziranih ne presega 50, sicer pa poleg prvih dveh na vsakih nadaljnjih 50 članov še po enega zastopnika; za vsako število nad 50 odpade po en odposlanec. Načelniki strokovnih organizacij imajo kot člani strokovne komisije glas in sedež.

Zborovanje prične ob 9. uri dopoldan in traja do 12. ure opoldan, nadalje od 2. ure popoldan in se nadaljuje do konca.

Izvoljeni zastopniki in drugi opravičenci dobe vstopnice proti izkazilu od dotične organizacije izpostavljenega in potrjenega mandata v upravnistvu «Rdečega Prapora» vsak dan od 6. do 7. ure zvečer, ob nedeljah in praznikih pa od 10. do 11. ure dopoldan. Gostje, ki žele zborovanju prisostvovati, dobe vstopnice ravnotam. Na licu mesta se bodo oddajale vstopnice le dopoldan od 9. do 10. ure. Zeleti je, da se vse organizacije odzovejo.

V Ljubljani, dne 9. decembra 1906.

Izvrševalni odbor.
Lokalni odbor ljubljanski.

Jakob Valant

stavbeni in umetni ključar
v Ljubljani
na Prulah hiš. št. 6.

Najljubljeneje naznanjam, da sem izstopil iz družbe gosp. Rebola in da opravljam odslej

stavbeno in umetno ključavničarstvo
samostojno na Prulah hiš. št. 6.

Sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela in jih izvršujem okusno v najmodernejših slogih. Sprejemam in opravljam pa tudi vsakovrstna popravila.

Cene prav zmerne. Za svoje delo jamčim.

V nadi, da mi bodo dotične slavne firme in slavno občinstvo vobče tudi v bodoče izkazovale prav isto popolno zaupanje, se najljubljeneje priporočam za obila naročila, ter zagotavljam, da bom vse kar najbolje postregel.

84-3

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste 152-47

Aleksandra Levi Minzija

Trst — Piazza Rosarie 2 — Trst
(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapeterijah, zrcalih in slikah. — Ilustriran cenik gratis in franco vsakemu na zahtevo. — Cene brez konkurence. Predmeti se postavijo na brod ali železnico, ne da bi se za to kaj računalo.

Sodrug! Pristopite vsi k organizaciji!

*Haj toče majhen sem možic!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil,
Ker sem Kathreinovo kavo pil.*

Pristna samo
v izvirnih zavojih
z imenom
Kathrein.

Nihče naj bi ne pil
močno razburjajoče zr-
nate kave nemešane!

**Kathreinova
Kneippova
sladna kava**

sama se je obnesla za
najokusnejšo primes,
ki lahko
prebavna,
redilna in
krvotvorna
speši zdravje.

Otroke
bi bilo samo
še navajati
Kathreinove
kave.

Izšla je v založbi časopisa «Naprej» v
Idriji I. knjiga

Pod spovednim pečatom

katero je spisal bivši katoliški kapelan H. Kirchsteiger. — Cena I. knjigi, obsegajoči 312 strani, znaša 2 K 60 vin.

Vsakemu prijatelju dobrega in poučnega branja knjigo «Pod spovednim pečatom» prav toplo priporočamo. — Dobi se v Ljubljani v knjigarni L. Schwentner; v Gorici v knjigarni A. Gabršček ter v Idriji pri upravi lista «Naprej».

Vsaka ponaredba in ponatisek je kaznivo.
52-20 Edino pravi je 3

Thierryev balzam

le z zeleno znamko nune. Zakonito zavarovan. Davno znamenito, neprekosljivo domače zdravilo. — Cena 12 malim ali 6 velikim steklenicam ali eni specialni steklenici s patentno zaporko 5 K franko.

Thierryevo centifolijino mazilo

Je obče znano kot najboljšo domače zdravilo: a vse se tako stare rane, vnetja, poškodbe. Cena 3 lončkom K 3-50, pošilja franco le proti naprej poslanemu denarju ali povzetju

lekarna A. Thierry v Pregradi p. Rog. Slatini
Brodurica s tisoč izvirnimi zahvalami brezplačno in franco.

Stanje hranil. vlog:
22 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
760.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši v Prešernovih ulicah št. 3
poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4%, ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

ZA VARNOST VLOG JAMČI POLEG LASTNEGA REZERVNEGA ZAKLADA MESTNA OBČINA LJUBLJANSKA Z VSEM SVOJIM PREMOŽENJEM IN VSO DAVČNO MOČJO. DA JE VARNOST VLOG POPOLNA, SVEDOČI ZLASTI TO, DA VLAGAJO V TO HRANILNICO TUDI SODIŠČA DENAR MLADOLETNIH OTROK IN VAROVANCEV. 4 26-12

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Razpošiljanje blaga na
vse kraje sveta!

Najcenejša, največja
eksportna tvrdka!

H. SUTTNER urar, Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža

prej v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno

zalogo finih

švicarskih ur,

briljantov, zlatnine in srebrnine 17-18

v veliki izberi po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da je razpošiljam po celem svetu. — Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastoj in poštne prosto.

Odlikovana v Parizu leta 1904,
v Londonu in Lutichu leta 1905.

Domača tvrdka

Ustanovljena leta 1854.

priporoča 12-12

Pivovarna G. Auerjevih dedičev

v Ljubljani, Wolfve ulice št. 12.

: svoje izvrstno :
marčno pivo.

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristian.
Dalje.

Ob železnem rešetju pred veliko turbino so našli Ankino mrtvo truplo.

Sedaj leži v mlinu na odru. Mlinar jo je bil sam našel in je naročil, naj se jo odnese v mlin, ne pa v mrtvašnico na pokopališče.

Ljudje se niso mogli dosti načuditi. Kaj je prišlo mlinarju na misel, da jemlje truplo samomorilke v svojo hišo? Tega se vendar ne bi bil predrznil nihče, čeravno je razpršil župnik Hercog mnogo predsodkov v občini. Kar po cele ure je sedel mlinar notri pri mrtvem dekletu, čegar dušo je že vzel hudič! Zato je bilo treba že posebno dobre vesti.

Ali bilo je videti, da mlinarjeva vest vendar ni bila tako izvenredno čista. Iz pogledov, ki so se plašno upirali v voščeno lice, je odsevalo vse, le ne dobra vest. In tiste mrtve oči! Ni jih bilo mogoče zatisniti. Kolikorkrat je poskusil, vselej so se zopet odprle, kakor da iščejo kaj. Mlinar je vedel, kaj pravi ljudsko praznoverje: Odprte oči mrliča iščejo morilca. Kolikorkoli si je dopovedoval, da se je sama usmrtila, vendar se ni mogel prepričati. Slaba vest mu je klicala neprenehoma: „Ti si morilec, morilec lastnega otroka; ako ne bi bil pisal tistega anonimnega pisma škofu, bi bilo tvoje dete še živo.“ Hotel se je opravičiti, da je storil to le iz ljubezni do svojega sina — ali takoj se je oglasil očitajoči odgovor: „In zato si umoril hčer?“

Zvalil je krivico na župnika, na prestrogega škofa, na kanonika, na državo, ki je dala škofu svoje orožnike na razpolaganje; a vse ni pomagalo nič: „Tvoji sokrivci so, glavni hudodelec pa si sam, ker si naščuval s svojim pismom škofa in orožnike proti svojemu otroku. Sovraženemu župniku si kopal jamo, svoje lastno dete si pa pahnul vanjo. Pa kaj je to tvoj prvi umor? Ali nisi zabodel Mihca? Če si tudi odstranil nož, ve vendar Bog, kako je bilo. Pa tvojo ženo? Zakaj je morala zgoreti? Mar ne zato, ker si zažgal mlin? Ječe se ti seveda ni treba bati, ali jaz te ne izpustim. Misliš, da bode vse dobro, ako prečita tvoj sin nekoliko maš? Ali so posvetili sina Bogu na ljubo? Ne; hotel si, da obogati, da mu prinese duhovski stan časti in denarja. To je tvoja in njegova svetost.“ Tako je propovedovala vest mlinarju in v samotni tišini ob mrtvem truplu je moral oče nehote poslušati ta glas.

Tistega večera je imel mlinar tudi s svojim prečastitim sinom sila neprijeten pogovor. Gospod upravnik je dal namreč izkopati za Anko grob izven pokopališča. To se je zdelo tudi katoliškemu mlinarju prehudu. Da ne bi počival njegov otrok niti v posvečeni zemlji! Silno razburjen je odšel takoj k sinu v župnišče, ter mu je zapovedal, naj da takoj za Anko izkopati grob na blagoslovljenem prostoru. Ali duhovni gospod sin se je izkazal tudi napram očetu zvestega sina svoje cerkve.

„Dragi oče, prav rad bi Vam ustregel, ako bi bilo mogoče; toda duhovnik sem in predvsem dete svoje dobre matere, svete cerkve, ki mi je darovala duševno življenje milosti. Ta mati je vse višja od očeta, kateremu zahvaljujem umrjoče telesno življenje. Nezvest bi bil svoji sveti duhovniški dolž-

nosti, ako bi Vam izpolnil željo. Ukaz, ki ste ga izrekli, moram pa odločno zavrniti v imenu prečastitega škofa, čegar mesto zastopam v tej župniji, naj ga je izrekel tudi najljubši in najboljši oče. Tukaj sem duhovna oblast in ne smem dovoliti, da bi mi kaj predpisoval lajik, čeravno mi je najmilnejši oče.“

Ako bi se bilo šlo za kaj drugega, bi bil mlinar gotovo občudoval sina zaradi njegovega nenavadnega katoliškega prepričanja; kajti s takim mišljenjem mora pač hitro napredovati. Ako bi ne bilo ravno njegovo dete, bi bil gotovo dejal: „Seveda, ta se ne sme pokopati na pokopališču.“ Ali sedaj mora popustiti upravitelj. Še tega bi bilo treba! Ako že ne sluša očeta, mora vendar izpolniti željo bogatemu mlinarju, kateremu pristojna tudi beseda, kadar se namešča župnika.

„Ali, verujte mi, oče,“ je odgovoril sin ves ginjen, „da bi dal zakopati truplo nesrečne osebe na sredi pokopališča, ako bi bilo to odvisno od mene, saj sem jo — pač — vedno — spoštoval, no da —; z vsemi zvonomi bi ji dal zvoniti in svečano zadušnico bi ji priredil; toda ne morem in ne smem. Moja dobra mati cerkev ne dovoli in jaz, duhovnik, moram slušati, udano slušati, čeravno me še bolj boli kakor Vas. In pomisliti morate tudi, da bi si pokvaril pri škofu vso bodočnost, ako bi bil tako slaboten, da bi Vam popustil.“

In sedaj so izginile blage poteze iz duhovnikovega obraza in s proučevajočim očesom je gledal očeta.

„Sploh pa ne morem razumeti, kako se morete razgreti zaradi samomorilke, ki Vam je povsem tuja. Duhovnik sem, pa ne morem in ne smem ravnati drugače, najsi bi bila nesrečnica tudi moja lastna sestra.“

Mlinar se je zleknil. Kaj govori o sestri? Mar slutiti kaj?

„Da, tudi najboljši sestri bi moral kot duhovnik odpovedati krščanski pogreb, ako skonča s samomorom,“ je dejal z zelotsko svetostjo.

Mlinar se je torej zaman potrudil v župnišče. Cerkev mu je vzela sina, nad katerim nima nobene oblasti več. In kako ga je gledal! Prav vedeti mora, da je Anka res njegova hči. Pa naj ve! Ali na pokopališču se jo mora pokopati, tudi za vsako ceno.

Iz župnišča je odšel mlinar naravnost k županu, dasiravno ga je sovražil. Česar ni mogel doseči pri lastnem sinu, naj mu poskrbi nasprotnik. Sedaj je šlo gladko. Prepričan, da bi pravi, dasiravno sedaj odsotni gospojnski župnik ne zabranil groba v blagoslovljeni zemlji, je župan zapovedal, naj se izkoplje za Anko na pokopališču grob v pričetni vrsti.

Gospod upravitelj je seveda navidezno posredoval v imenu cerkve, da poseza posvetna oblast tako v cerkveno področje. Ali v srcu je bil neskončno vesel, da pride telo, ki mu je darovalo toliko ljubezni, z otrokom vred v posvečeno prst.

Sicer pa je imel prečastiti gospod upravitelj nocoj prav slabo noč. Ne da bi se mu bil prikazal duh utopljenke ter ga objel z mrzlimi rokami, kakor mu je polagala še pred kratkimi dnevi od ljubezni vroče roke okrog vratu. Vsa druga skrb ga je morila. Ko je bil namenoma govoril očetu o sestri, je čital na njegovem uplašenem obrazu, da je govorila Lenka resnico, ko je pod pri-sego imenovala njega Ankinega očeta.

Župnik je torej res nedolžen in trpi za njegovega očeta. Kaj storiti? Ali naj izpregovori resno besedo z očetom? Saj ne sme. Svečano ga je zaprisegel škofov inkvizitor de silentio observando. In če ne bi bilo tega; ali sme sin zatožiti očeta, da bi rešil župnika? Kaj bi mislil škof o strogo katoliškem možu, predstojniku nove politične čitalnice, bodočem županu? Najbolj pa se je bati, da bi prišel župnik, ako bi se izkazala njegova nedolžnost, takoj zopet z vsemi pravicami v Gospojno in ves up na to lepo župnijo bi splaval po vodi. Tega bi bilo vendar škoda. Že sedaj mu je kot upravitelju tako prijetno; kako lepo bi bilo šele, ako bi postal župnik? Kratko malo: Ničesar ne more storiti. Ako bi ravno hotel pomagati župniku, mu je vendar škof s prisego zvezal roke. Naj si pomaga župnik sam, ako si more; škof je odgovoren za vse. Kakor mu župnik vsled spovednega pečata ne more škodovati, tako ga on vsled prisege ne more rešiti.

Ali druga skrb ga je mučila bolj, nego zaprti župnik.

Ako je mlinar Ankin oče, tedaj je bila ona njegova sestra in zapeljal je lastno sestro. Otrok, ki ga je sprejela, je bil spočet v krvoskrunstvu, kar je tako velik greh — — — Kaj greh? Greh je, kar se stori vedoma, a da mu je Anka sestra, tega ni vedel. Tega greha ni storil. Ali vedel je Bog in je tako napeljal, da krvosramno spočeti otrok ni mogel ugledati sveta. Zato je vzel mater in otroka k sebi. Bog stori vse prav, ako se mu le zaupa. Sedaj ne more storiti nič drugega, nego iz dna srca zahvaliti Boga za srečno rešitev cele pregrešne zmešnjave. Morda bi bil ravnotako hvalil ljubega Boga, ako bi bil vedel, da mlinar sploh ni njegov oče, temveč da je bil njegov pravi oče ubog hlapec, ki ga je domnevani oče umoril s tistim nožem, katerega je bil našel v župnikovi miznici.

Dalje prih.

Ugodna prilika za nakup radi stetaja neke velike tovarne

samo 3 goldinarje

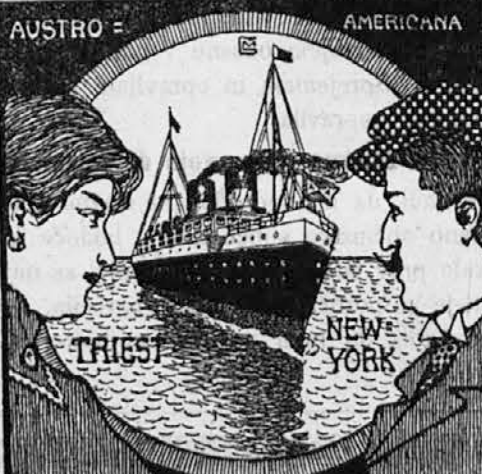
stane poštni zabojček 5 kilogramov celotne teže (približno 50-80 komadov) pri tiskanju malo poškodovanega, lepo vrščenega, ročno dišečega

35-19 **toaletnega mila** 5

vanja vijoličnega, vrtničnega, osojničnega, solnčičnega, špajkinega, lilijno-mlečnega, šmarničnega, breškininega cveta i. t. d. Razpošilja proti povzetju

podjetje Manhattan

Budimpešta VIII, Bezeredy-utoca 3.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovali naj se obrnejo
na
Simona Kmetetka
v Ljubljani Hotodvorske ulice 20.
Ščakovrstna. Pojasnila daje se brezplačno.

Delniška družba združenih pivovarn Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

2 52-20

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in v steklenicah.

Telefon št. 187.

Zaloga v Spodnji Šiški.

Telefon št. 187.